

Inclusieagenda gemeente Rheden

Een Rheden van en voor iedereen

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Wat verstaan we onder inclusie?.....	4
3. Doelgroep(en).....	4
4. Inclusie-uitgangspunten gemeente Rheden.....	5
5. De rol van de gemeente Rheden.....	6
6. Welke thema's krijgen de aankomende jaren de focus?.....	7
7. Wat kunt u doen als Rhedense inwoner en ondernemer?.....	8
8. Activiteitenoverzicht gemeente Rheden.....	9

1. Inleiding

Reizen met het openbaar vervoer. Een sollicitatiebrief maken. Een fijne tijd op school hebben of iets leuks doen. Dit is niet voor iedereen even makkelijk. In het VN- *Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap* staat dat iedereen mee moet kunnen doen in de samenleving.

Op 14 juli 2016 ondertekende Nederland het VN-verdrag *inzake de rechten van personen met een handicap*, met als doel de wereld toegankelijk en inclusief te maken voor iedereen. Dit verdrag beschrijft de rechten van mensen met een handicap of chronische ziekte op gelijke behandeling en deelname aan de samenleving. Door de ondertekening zijn gemeenten wettelijk verplicht om actief beleid te ontwikkelen dat inclusie en gelijke kansen voor alle inwoners bevordert.

Om hiervoor te zorgen maken gemeenten een Lokale Inclusie Agenda. In Rheden gaat deze agenda verder dan mensen met een beperking. Wie je ook bent, waar je ook vandaan komt en van wie je ook houdt: iedereen moet kunnen meedoen. Dit heet een inclusieve samenleving.

De gemeente zet zich in om de Rheden fysiek, sociaal en digitaal toegankelijker te maken.

Voor ons als gemeente Rheden is het opstellen van een inclusieagenda veel meer dan alleen het voldoen aan een wettelijke verplichting. Inclusie en diversiteit gaat voor ons over het creëren van een gemeenschap waar iedereen zich gezien en gewaardeerd voelt. Samen met onze partners en inwoners willen we werken aan het doorbreken van barrières en het bevorderen van gelijkwaardigheid, omdat we geloven dat dit onze samenleving sterker en hechter maakt.

In deze Inclusieagenda beschrijven wat we verstaan onder inclusie, welke uitgangspunten (inclusie-agenda) we hanteren op het gebied van een inclusieve samenleving, wat we als gemeente doen om inclusief te zijn en dit uit te dragen en hoe we samen met inwoners en ondernemers een inclusieve samenleving nastreven. Zo werken we samen aan een gemeenschap die voor iedereen openstaat en waar diversiteit en inclusie wordt omarmd.

Het uitgangspunt hierbij is: door, voor en met de doelgroep ('niets over ons, zonder ons'). Een verschil kan alleen gemaakt worden als dit samen wordt gedaan, met de doelgroepen waarover het gaat, maar ook met andere partners uit de gemeente. Van inwoner, tot (maatschappelijke) partners, iedereen kan en moet een rol spelen. Een inclusieve samenleving is een verantwoordelijkheid van ons allemaal!

2. Wat verstaan we onder inclusie?

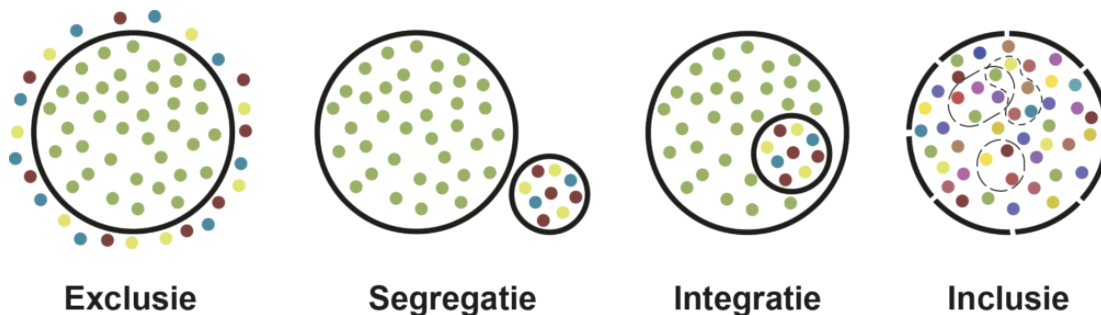
In deze Inclusieagenda hanteren we de definitie van Movisie (2021)¹:

'Iedereen binnen de kaders van de rechtstaat heeft en ervaart de vrijheid om naar behoefte en vermogen vorm te geven aan diens leven. Binnen een sociaal systeem waar: a) iedereen a priori onderdeel van is, b) dat iedereen mede kan vormgeven en c) waarin eenieder zich (h)erkend en geaccepteerd voelt als individu.'

Diversiteit wordt vaak in één adem genoemd met inclusie. Inclusie verwijst naar het 'insluiten' van diverse groepen en het accepteren en respecteren van verschillen tussen mensen.

Diversiteit gaat over alle manieren waarop we van elkaar verschillen. Dit kunnen zichtbare kenmerken zijn, zoals sekse, leeftijd, huidskleur en handicaps, maar ook onzichtbare elementen, zoals seksuele voorkeur, cultuur en economische status.

Inclusie kan aan de hand van onderstaande afbeelding verduidelijkt worden.

- Bij exclusie zijn mensen vanwege bepaalde kenmerken volledig uitgesloten van de samenleving.
- Bij segregatie bevinden mensen zich in groepen apart van de samenleving.
- Bij integratie bevinden mensen zich wel binnen de samenleving, maar in aparte groepen. Waarbij vooral zij zich moeten aanpassen.

Bij inclusie is de samenleving zo ingericht dat iedereen hier gelijkwaardig deel van kan uit maken.

3. Doelgroep(en)

Bij het opstellen van deze Inclusieagenda is in eerste instantie uitgegaan van de beschrijving van 'de doelgroep' zoals in het landelijk VN-*het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap*² en het implementatieprogramma Onbeperkt Meedoen!³ Deze doelgroep bestaat uit mensen met alle soorten handicaps die hen kunnen beperken in het meedoen in de samenleving. Het gaat

¹ Kastelein, C. (2021). Inclusie en diversiteit: wat, waarom en hoe. Utrecht: Movisie.

² Rijksoverheid (2024). *Gelijke rechten voor mensen met beperking of chronische ziekte*.

³ Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2018). *Programma VN-Verdrag Onbeperkt Meedoen!*

hierbij zowel om lichamelijke als mentale (psychische en verstandelijke) beperkingen en chronische ziekten. In deze Inclusieagenda wordt gesproken over *mensen met een handicap* en niet over *mensen met een beperking*. Hiervoor is gekozen omdat het hebben van handicap nadrukkelijker gaat het over het ongelijke speelveld dat ontstaat door de drempels in de samenleving die geen rekening houdt met mensen met een beperking.

Niet alleen de groep mensen met een handicap, maar ook andere groepen in de samenleving worden uitgesloten van volwaardige deelname. Hierbij kan gedacht worden aan leeftijd, etnische herkomst, seksuele oriëntatie of genderidentiteit. Met de invulling van deze Inclusieagenda gaat gemeente Rheden verder dan het VN-verdrag *inzake de rechten van personen met een handicap* en Onbeperkt Meedoen! en focust deze nota zich, naast mensen met een handicap, ook op andere groepen die te maken kunnen krijgen met uitsluiting en obstakels waardoor ze niet volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Met deze agenda kiezen we ervoor om ons te richten op drie specifieke doelgroepen:

- **Mensen met een handicap:** personen met een fysieke, mentale of zintuigelijke beperking die barrières ondervinden in hun dagelijks leven.
- **LHBTIQ+ personen:** Mensen die zich identificeren als lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender, intersekse, queer of die zich anderszins niet binnen de traditionele gender- of seksuele categorieën plaatsen.
- **Nieuwkomers en meertaligen:** personen voor wie de Nederlandse taal niet de moedertaal is, behoren tot etnische minderheden of een migratieachtergrond hebben en daardoor met specifieke uitdagingen te maken kunnen hebben.

Er is bewust geen onderscheid gemaakt op basis van leeftijd, omdat leeftijd in veel gevallen een minder eenduidige of noodzakelijke categorie is voor inclusiebeleid. Inclusie draait immers om gelijkheid en rechtvaardigheid voor iedereen, ongeacht leeftijd. Door geen onderscheid te maken op basis van leeftijd, wordt voorkomen dat bepaalde leeftijdsgroepen uitgesloten of bevoordeeld worden ten opzichte van anderen.

4. Inclusie-uitgangspunten gemeente Rheden

Om inclusie in te kunnen vullen, maken we gebruik van de uitgangspunten die bijdragen aan het creëren van een inclusieve omgeving waarin iedereen zich gewaardeerd en betrokken voelt. Deze uitgangspunten zijn:

1. Iedere inwoner van gemeente Rheden kan zichzelf zijn zonder het gevoel te hebben buitengesloten of gediscrimineerd te worden.
2. Elke inwoner van gemeente Rheden is in staat om deel te nemen aan sociale, culturele en sportieve activiteiten, zonder uitsluiting op basis van achtergrond, seksuele geaardheid, handicap of leeftijd.
3. Elke inwoner van gemeente Rheden is in staat om veilig te wonen in een buurt waar diversiteit wordt gewaardeerd en waar niemand buitengesloten wordt vanwege hun identiteit of levensstijl.

4. Iedere inwoner van gemeente Rheden is in staat gelijke kansen te krijgen op de arbeidsmarkt zonder te worden uitgesloten vanwege identiteit of levensstijl.
5. Iedere inwoner van Rheden is in staat om zelfstandig te reizen en gebruik te maken van het openbaar vervoer, zonder hinder te ondervinden van fysieke of sociale barrières.
6. Iedere inwoner van de gemeente Rheden is in staat om zijn of haar mening te uiten en deel te nemen aan lokale besluitvormingsprocessen zonder uitsluiting door taal, opleidingsniveau of culturele verschillen.
7. Iedere inwoner van de gemeente Rheden is in staat om passende zorg en ondersteuning te ontvangen zonder uitsluiting vanwege hun seksuele geaardheid, achtergrond of handicap.
8. Iedere inwoner van de gemeente Rheden is in staat om toegang te krijgen tot gemeentelijke informatie en diensten zonder te worden uitgesloten door taalbarrières of digitale ongelijkheid.
9. Iedere inwoner van de gemeente Rheden is in staat om hun culturele, religieuze of persoonlijke identiteit te uiten zonder angst voor uitsluiting, discriminatie of vooroordelen.
10. Iedere inwoner van de gemeente Rheden is in staat om vrijelijk relaties aan te gaan en te leven met wie zij willen, zonder angst voor uitsluiting of sociale druk.
11. Iedere inwoner van de gemeente Rheden is in staat om toegang te krijgen tot onderwijs en scholing zonder uitsluiting op basis van handicap, seksuele geaardheid of culturele achtergrond.

5. De rol van de gemeente Rheden

We gaan uit van een gemeente waar iedereen gelijke toegang heeft tot alle voorzieningen, waar mensen de vrijheid ervaren om zichzelf te zijn en zich geaccepteerd voelen als individu. Het bouwen aan een inclusieve gemeente is een gezamenlijke verantwoordelijkheid en het is niet vrijblijvend. We kunnen alleen écht een verschil maken als we dit samen doen, met alle inwoners van Rheden. Als gemeentelijke organisatie geven wij het goede voorbeeld door te doen wat we zeggen en te zeggen wat we doen.

Inclusie en diversiteit zijn breed gedragen verantwoordelijkheden binnen de gemeente en beperken zich niet langer tot één wethouder of een specifiek team beleidsmedewerkers. Het zijn thema's die doorwerken in alle werkzaamheden en beleidsterreinen van de gemeente en zijn daarmee gezamenlijke taken voor iedereen binnen de ambtelijke organisatie. Diversiteit en inclusie hebben betrekking op hoe wij met elkaar en met onze inwoners omgaan, hoe we elkaars waarden erkennen en respecteren, en hoe we onze dienstverlening voor de gemeenschap vormgeven. Met het vaststellen van de Rhedense inclusie-uitgangspunten maken we duidelijk hoe we als gemeente inclusie en diversiteit willen uitdragen, vormgeven en uitvoeren.

Binnen de eigen ambtelijke organisatie zijn we volop bezig met de vernieuwing van zowel de gedragscode als het integriteitsbeleid. Dit traject biedt een mooie

kans om het beleid uit 2003 te actualiseren en beter aan te laten sluiten bij de huidige maatschappelijke normen en waarden. Om medewerkers goed te informeren over de vernieuwde protocollen, worden er gesprekken georganiseerd met verschillende teams. Tijdens deze sessies krijgen medewerkers de ruimte om vragen te stellen en ideeën te delen, wat bijdraagt aan een open en betrokken werksfeer.

Daarnaast zetten we ons in voor een inclusiever wervings- en selectiebeleid. Zo zijn de vacatureteksten aangepast om een diversere en inclusievere werving te stimuleren. Het HR-team onderzoekt verder hoe het sollicitatieproces beter kan aansluiten bij de diverse talenten in de samenleving. Met deze stappen wil de gemeente Rheden een werkomgeving creëren waarin iedereen zich welkom voelt en waarin talenten uit alle lagen van de gemeenschap tot hun recht komen.

Naast de inzet op onze eigen gemeentelijke organisatie en de ambitie om de thema's inclusie en diversiteit te verankeren in zowel beleid als uitvoering, spelen we als gemeente een rol als aanjager en ondersteuner in Rheden. Dit doen we aan de hand van drie overkoepelende pijlers;

- 1. Bewustwording en educatie:** Het vergroten van bewustzijn binnen de gemeente en de bredere gemeenschap over inclusie en diversiteit. Dit houdt in dat we inzichtelijk maken waar het beter kan, en signalen van uitsluiting en discriminatie onder de aandacht brengen.
- 2. Communicatie:** We zetten in op transparante en open communicatie over onze inclusie- en diversiteitsdoelen. Door het delen van de benodigde kennis, instrumenten en goede voorbeelden willen we andere inspireren. We moedigen een voortdurende dialoog aan om feedback te verzamelen en onze benadering te verbeteren.
- 3. Inzet en expertise van ervaringsdeskundigen en belanghebbenden:** We betrekken ervaringsdeskundigen en belanghebbenden bij het ontwikkelen en uitvoeren van ons beleid. Hun inzichten en ervaringen zijn waardevol om effectief en relevant te blijven in onze benadering. We maken succesvolle voorbeelden en ervaringen zichtbaar en reageren op situaties de uitgangspunten van inclusie niet worden gehanteerd. Dit doen we samen met onze partners en de inwoners.

6. Welke thema's krijgen de aankomende jaren de focus?

Bij het opstellen van deze inclusieagenda hebben we samengewerkt met diverse partners, ervaringsdeskundigen, collega's en belanghebbende organisaties. Hun input heeft geholpen om gezamenlijk de uitgangspunten, doelgroepen en thema's vast te stellen van deze inclusieagenda. Belanghebbende organisaties, zoals Uniek Sporten, MEE Gelderse Poort, Vluchtelingenwerk, Scalabor, COC Midden-Gelderland en HandicapNL hebben hierbij een belangrijke rol gespeeld. Daarnaast hebben ook ervaringsdeskundigen van het Auticafé en het G-voetbal van SC Rheden input gegeven op de agenda. Interne collega's van verschillende beleidsterreinen hebben eveneens bijgedragen aan dit proces. Verder is gevraagd aan de Adviesraad Sociaal Domein om mee te kijken naar de invulling

van de Inclusieagenda en hierop een schriftelijk advies te geven. Dit advies is terug te vinden in de bijlagen.

In de toekomst blijven we deze samenwerkingslijn voortzetten en uitbreiden. We blijven in gesprek met onze partners, stimuleren ontmoetingen en creëren ruimte voor de wensen en ideeën van de inwoners van Rheden.

In deze Inclusieagenda hebben we ervoor gekozen om ons te richten op vier centrale thema's: **Discriminatie & Uitsluiting, Onderwijs, Integratie en Toegankelijkheid.**

Zoals eerder benoemd vervullen we als gemeente Rheden voornamelijk de rol van **aanjager en ondersteuner** op het gebied van inclusie en diversiteit binnen deze vier thema's. We zetten ons actief in om een optimaal klimaat te creëren waarin de samenleving zelf aan de slag kan met inclusie en diversiteit. Dit betekent dat we niet alleen de voorwaarden scheppen, zoals toegankelijke voorzieningen en beleid ter bevordering van inclusie en diversiteit, maar ook de ruimte bieden voor inwoners, organisaties en bedrijven om hierin zelf initiatieven te ontplooiën. We streven ernaar dat het belang van inclusie en diversiteit zich als olievlek over Rheden verspreidt, zodat het uiteindelijk vanzelfsprekend wordt in alle lagen van onze gemeenschap. Dit vraagt om gezamenlijke verantwoordelijkheid en inzet, waarbij wij als gemeente het proces faciliteren en ondersteunen, maar de samenleving als geheel de drijvende kracht is.

Een mogelijke vervolgstap is het opstellen van een uitvoeringsagenda. Hierin worden concrete projecten en initiatieven opgenomen die inspelen op de thema's inclusie en diversiteit. Voor het continueren van onze ambtelijke inzet op het gebied van inclusie en diversiteit zijn er geen extra financiële middelen vereist. Mocht echter blijken dat naast de huidige inzet aanvullende middelen nodig zijn voor nieuwe projecten of initiatieven, dan zal hiervoor een verzoek worden ingediend bij de Raad om extra financiering beschikbaar te stellen.

7. Wat kunt u doen als Rhedense inwoner en ondernemer?

In gemeente Rheden willen we dat iedereen mee kan doen en zich welkom voelt. Om deze inclusieve samenleving te realiseren, hebben we de betrokkenheid van al onze inwoners en ondernemers nodig. Samen kunnen we barrières wegnemen en ervoor zorgen dat iedereen de kans krijgt om mee te doen. Hier zijn enkele concrete voorbeelden van hoe u als inwoner en ondernemer kunt bijdragen aan een inclusiever Rheden.

Wat kunt u doen als inwoner van gemeente Rheden doen?

1. **Zorg voor toegankelijkheid in uw buurt**

Houd rekening met het vrijhouden van geleidestroken en trottoirs voor medegebruikers. Kijk eens rond in uw directe omgeving en vraag uzelf af of iedereen makkelijk toegang heeft tot openbare ruimten, zoals speeltuinen, parken en trottoirs. Meld obstakels zoals te hoge stoepranden of smalle doorgangen bij de gemeente.

2. **Behandel anderen met respect en begrip**

Wees bewust van diversiteit in uw omgeving. Leer meer over verschillende

culturen, levensstijlen en mensen met beperkingen. Sta open voor gesprekken en toon begrip voor anderen. Discriminatie en uitsluiting begint vaak bij onwetendheid, en door uzelf en anderen te informeren, kunt u helpen om dit te voorkomen.

3. **Bied een helpende hand**

Soms hebben mensen in uw omgeving een extra steuntje in de rug nodig. Dit kan variëren van het helpen van een oudere buur met boodschappen tot het begeleiden van een nieuwkomer met de Nederlandse taal. Elke kleine actie kan een groot verschil maken in iemands leven.

Wat kunt u doen als ondernemer?

1. **Maak uw onderneming toegankelijk voor iedereen**

Met eenvoudige aanpassingen kunt u uw bedrijf toegankelijker maken voor (potentiële) klanten. Op de website [mkbtoegankelijk](#) vindt u diverse praktische tips en adviezen om uw bedrijfspand, zoals de inrichting, het meubilair, de parkeermogelijkheden en zelfs uw website, beter toegankelijk te maken.

2. **Diversiteit in uw personeelsbestand**

Streef ernaar om een diverse en inclusieve werkplek te creëren. Dit kunt u doen door open te staan voor sollicitanten van verschillende achtergronden, leeftijden en met verschillende talenten. Overweeg om mensen met een arbeidsbeperking een kans te geven binnen uw bedrijf. Een divers team brengt nieuwe perspectieven en ideeën en versterkt uw bedrijf.

3. **Zorg voor een inclusieve dienstverlening**

Bied producten en diensten aan die aansluiten bij een diverse klantengroep. Dit kan variëren van meertalige informatie op uw website tot specifieke producten die aansluiten bij de behoeften van verschillende doelgroepen. Wees flexibel en creatief in het vinden van manieren om uw dienstverlening toegankelijker te maken voor iedereen.

8. **Activiteitenoverzicht gemeente Rheden**

Met deze kaderstellende inclusieagenda willen we niet alleen een koers uitzetten, maar ook een flexibel en toekomstgericht document creëren dat meegroeit met nieuwe inzichten, ervaringen en veranderende behoeften. Zo blijft het een dynamisch instrument dat ons ondersteunt in het aangaan van de uitdagingen van een diverse samenleving. We blijven onze inwoners, ondernemers, partners en raadsleden uitnodigen en betrekken, zodat zij actief mee kunnen doen en meedenken over de toekomst van onze gemeente.

Als gemeente en samenleving zetten we ons al volop in voor inclusiviteit en diversiteit. Het activiteitenoverzicht hieronder biedt dan ook slechts een selectie van de initiatieven die we als gemeente ondernemen op verschillende thema's rondom inclusie en diversiteit. Dit overzicht toont tevens de focusgebieden waarop we ons de komende jaren verder zullen richten. Deze inclusieagenda

vormt de basis waarop we als gemeente voortbouwen. Het biedt niet alleen sturing aan ons huidige werk, maar nodigt ook de samenleving uit om samen met ons te blijven werken aan een inclusief en divers Rheden.

Activiteitenoverzicht Rheden

<i>Thema</i>	<i>Onderwerp</i>	<i>Beschrijving</i>
Discriminatie & Uitsluiting	Positieve symboliek	Op 11 oktober, Coming Out Day, hijsen we de regenboogvlag en roepen we maatschappelijke organisaties en partners op hetzelfde te doen. Vanaf 2025 wordt, in samenspraak met ervaringsdeskundigen en belanghebbenden, onderzocht of er voldoende draagvlak is om ook gebruik te maken van de progress regenboogvlag. Daarnaast nodigen we scholen uit voor een informeel gesprek over seksualiteit en genderdiversiteit binnen het onderwijs.
	Actuele regenboogthema's	Sinds 2016 heeft de gemeente Rheden twee regenboogzebrapaden, bedoeld om acceptatie te bevorderen en bewustwording rondom diversiteit te vergroten.
	Ondersteunen van inclusieve werkgroepen	Op verzoek van de werkgroep Ketikoti is bij zes straten in Rheden, vernoemd naar zeelieden die betrokken waren bij slavenhandel, uitleg toegevoegd via QR-codes. Deze codes geven informatie over hun verleden en de rol die zij speelden in de slavenhandel.
Onderwijs	Acceptatie op onderwijsinstellingen	Wij ondersteunen het belang van Gender & Sexuality Alliances (GSA's) op scholen in Rheden. Deze allianties bevorderen acceptatie van genderidentiteit en seksuele diversiteit binnen onderwijsinstellingen.
	Laaggeletterdheid	We ondersteunen bibliotheek 'De Zoomerij', waar educatieve programma's en cursussen worden aangeboden om laaggeletterdheid binnen onze gemeente tegen te gaan.

	Voor- en vroegschoolse educatie voor peuters	Voor kinderen met een onderwijsachterstand bieden wij Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) groepen aan, waar zij extra ondersteuning krijgen in hun ontwikkeling.
Integratie	Verlenging opvangplekken voor vluchtelingen	De opvang van vluchtelingen en anderstaligen op drie locaties binnen de gemeente is verlengd tot 2026.
	Taalles	In samenwerking met de gemeenten Renkum en Rozendaal ondersteunen wij het initiatief 'Het Taalhuis'. Hier krijgen mensen in het Taalcafé les in de Nederlandse taal.
	Schakelklassen	Kinderen in het basisonderwijs die korter dan twee jaar in Nederland verblijven, kunnen deelnemen aan schakelklassen. Deze klassen zijn speciaal gericht op het bevorderen van hun integratie.
Toegankelijkheid	Integrale Toegankelijkheid standaard (ITS)	Bij nieuwbouw, renovaties en losse aanpassingen aan gebouwen met een maatschappelijke functie passen wij waar mogelijk de Integrale Toegankelijkheid Standaard (ITS) toe. Hiermee zorgen we ervoor dat gebouwen voor iedereen toegankelijk zijn.
	Inclusieve speelplekken	Bij de aanleg en vernieuwing van openbare speelvoorzieningen houden we expliciet rekening met de toegankelijkheid van inwoners met een handicap. Dit omvat rolstoeltoegankelijke toegangswegen, geschikte ondergronden en het gebruik van hellingen in plaats van trappen.
	Toegankelijkheidsagenda	Als gemeente werken we zoveel mogelijk volgens de richtlijnen, afspraken en suggesties die zijn geformuleerd in de Toegankelijkheidsagenda, die in 2020 is opgeleverd.
	Uniek Sporten	In samenwerking met Uniek Sporten en ons sportbedrijf Sporten in Rheden zetten we ons in om het sportaanbod toegankelijk te

		maken voor mensen met een handicap.